

Asia: VN/11908/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta (jakelovelvoite)

Lausunnonantajan lausunto

1. Koko esitysluonnosta koskevat lausunnot

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta (jakelovelvoite) VN/11908/2023.

Kemianteollisuuden tavoitteena on olla luontopositiivinen ja hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa, Responsible Care, (lue lisää: <https://www.kemianteollisuus.fi/fi/vastuullisuus/hiilineutraalikemia2045/>). Tavoite ei ole helppo ja useissa aiheeseen liittyvissä selvityksissä onkin tunnistettu kriittisiä tekijöitä, joita tavoitteen saavuttaminen tulee vaatimaan niin toimintaympäristöltä kuin toimialan yrityksiltä itseltään. Selvityksien perusteella on kuitenkin selvää, että kemianteollisuuden yritysten on mahdollista kutistaa hiilijalanjälki minimiin ja samalla kasvattaa kädenjälki todella suureksi. Toisin sanoen, kutistaa tehtaiden suorat päästöt Suomessa ja mahdollistaa samalla globaaleille asiakkaille merkittävät päästövähennykset.

Luontopositiivisen ja hiilineutraalin kemianteollisuuden saavuttaminen tulee vaatimaan massiiviset investoinnit esimerkiksi sähköistymiseen, sekä hiilineutraaliutta tukeviin vaihtoehtoisin raaka-aineisiin. Tasapuolisella ja kilpailukykyisellä toimintaympäristöllä, riittäväillä hiilivuotosuojilla, sekä pitkäjänteisellä ja ennakoivalla politiikalla tulee olemaan merkittävä rooli tavoitteiden saavuttamisessa.

Pitkäjänteinen ja ennakoiva politiikka ei näytä tällä hetkellä toteutuvan liikenteen osalta, johon kohdistuu nyt huomattavat määrät epävarmuuksia ja muutoksia. Kemianteollisuus kannattaa selkeää ja pitkäjänteistä liikenteen päästöohjausta ja se toteutuu parhaiten taakanjakosektorilla

jakeluvuorituksen kautta. Samalla on kuitenkin huolehdittava, että teollisuuden ja teollisuuden kuljetusten kilpailukyky säilytetään.

Kemianteollisuus kannattaa kunnianhimoisia ilmastotavoitteita, mutta politiikan tulee myös tukea luontopositiivinen hiilineutraali kemianteollisuus tiekartan toteutumista. Kemianteollisuudesta onkin huolestuttavaa, että Suomi näyttäisi olevan jäämässä taakanjakosektorin ilmastotavoitteissa jälkeen. Etenkin jakeluvuorituksen laskeminen uhkaa johtaa tähän, mutta hallituksen esityksessä on linjannut myös muita tavoitteiden saavuttamista heikentäviä tekijöitä. Hallituksen esityksessä esimerkiksi lasketaan seuraamusmaksuja. Tästä seuraa riski, että vuorituksen täyttämisen sijaan valitaan madaltunut sakko ja tämän seurauksena Suomen taakanjakosektorin tavoite karkaisi yhä kauemmaksi, mikä olisi huono asia.

Kemianteollisuudesta jakeluvuoritusta ei olisi pitänyt lähtökohtaisesti laskea. Kemianteollisuudesta uusia alarajavoitteita kuten liikennesähkö voidaan tuoda mukaan osaksi jakeluvuoritusta, mutta tällöin päätavoitetta tulisi nostaa entistäkin enemmän. Nykyisellä esityksellä ilman päätavoitteen nostoa liikennesähkö korvaa muita uusiutuvia vaihtoehtoja ja käytännössä nostaa fossiilisten polttoaineiden määrää liikenteessä ja täten hiilidioksidipäästöjä Suomessa. Alarajavoitteen lisäämisellä tulisi pyrkiä edistämään uusiutuvia liikennetarkoituksia fossiilitarkoituksien sijaan.

Kemianteollisuus on huolissaan, hallituksen esittämällä muutoksilla ja etenkin jakeluvuorituksen laskemisella riskit kasvavat, että Suomi joutuu ostamaan päästövähennysyksiköitä muilta jäsenmailta sen sijaan, että niilläkin rahoilla investoitaisiin kotimaisiin päästövähennyskohteisiin. Riskinä on myös haasteet EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen RFF:n rahoituksen ehtojen kanssa, joiden mukaan Suomen tulisi pysyä päästövähennyspolulla.

Kemianteollisuus suhtautuu lähtökohtaisesti positiivisesti vetytalouden edistämiseen ja jakeluvuorituksen RFNBO-mandaattiin. Kemianteollisuudesta on tärkeää, että myös välituotevedylle on asetettu tavoite ja sillä voi täyttää RFNBO-mandaattia, mikä on tärkeä signaali aiheeseen liittyville teollisille investoinneille. Välituotevedyn mandaatti on kuitenkin matala, joten Kemianteollisuudesta nykyistä esitettyä korkeampi tavoite välituotevedylle olisi hyvin saavutettavissa ja se olisi tärkeä tuki vetyinvestoinneille ja puhtaan vetytalouden kehittämiseksi.

Kemianteollisuudesta Suomen tulisi myös harkita onko tarpeen rajoittaa uusiutuvan energian direktiivin liitteessä 9B määritellyjä raaka-aineiden käyttöä. Lähtökohtaisesti kemianteollisuudesta kaikkia kestäviä ei-neitseellisiä fossiilisia hiilen lähteitä tulee suosia. Rajoittamisen sijaan lainsäädännöllisiä esteitä ja rajoituksia tulisi pyrkiä päinvastoin karsimaan

2. Mitä mieltä olette ehdotetusta joustomekanismimallista?

Mitä mieltä olette erityisesti ehdotetuista hyväksymiskriteereistä, niiden toimivuudesta, todentamisesta, valvonnasta ja hyväksymismenettelystä?

-

3. Mitä mieltä olette ehdotetusta RFNBO-polttoaineita koskevasta vähimmäisosuusvelvoitteesta (ml. välituotevety) ja sille asetettavasta seuraamusmaksutasosta?

Kuten edellisessä kohdassa on mainittu, niin kemianteollisuus suhtautuu lähtökohtaisesti positiivisesti vetytalouden edistämiseen ja jakeluvelvoitteen RFNBO-mandaattiin. Kemianteollisuudesta on tärkeää, että myös välituotevedylle on asetettu tavoite ja sillä voi täyttää RFNBO-mandaattia, mikä on tärkeä signaali aiheeseen liittyville teollisille investoinneille. Välituotevedyn mandaatti on kuitenkin matala, joten Kemianteollisuudesta nykyistä esitettyä korkeampi tavoite välituotevedylle olisi hyvin saavutettavissa ja se olisi tärkeä tuki vetyinvestoinneille ja puhtaan vetytalouden kehittymiselle.

Oman erillisen seuraamusmaksun asettaminen on perusteltua, sillä RFNBO:n tuotantokustannukset vaikuttaisivat olevan muihin vaihtoehtoin nähden eri tasolla.

4. Mitä mieltä olette ehdotetusta mallista lisätä uusiutuva liikennesähkö osaksi jakeluvelvoitetta?

Jakeluvelvoitteen päätavoitetta tulisi tässä tapauksessa nostaa. Kemianteollisuudesta uusia alatavoitteita kuten liikennesähkö voidaan tuoda mukaan osaksi jakeluvelvoitetta, mutta tällöin päätavoitetta tulisi nostaa entistäkin enemmän. Nykyisellä esityksellä ilman päätavoitteen nostoa liikennesähkö korvaa muita uusiutuvia vaihtoehtoja ja käytännössä nostaa fossiilisten polttoaineiden määrää liikenteessä ja täten hiilidioksidipäästöjä Suomessa. Alatavoitteen lisäämisellä tulisi pyrkiä edistämään uusiutuvia liikennesähköjä fossiilisten ratkaisujen sijaan.

Tikka Tuomas
Kemianteollisuus ry